Het gebruik van opioïde pijnstillers in de populatie

Haio: VANDEWEEGE Mathieu , KUL
Promotor: MATHEI Cathy , KUL
Praktijkopleider: VAN SOOM Marleen

Context: België bekleedt de 4de plaats op de wereld ranking als het aankomt op per capita gebruik van opioïden. Onderzoek in België van het RIZIV, over de periode 2000-2016, heeft aangetoond dat er een stijging is van 32% in het aantal verzekerden die minstens 1 voorschrift voor 1 van de 5 onderzochte opioïden afhaalden.

Onderzoeksvraag: Het doel van deze masterpaper is tweeledig, enerzijds om in een Vlaamse huisartsen patiëntenpopulatie na te gaan wat de prevalentie is van het voorschrijven van opioïden en welke trends kunnen worden waargenomen. Anderzijds wordt aan de hand van een literatuurnazicht de meest recente inzichten gegeven voor indicaties tot gebruik van opioïden alsmede de effectiviteit en het risico op afhankelijkheid en addictie.

Methode: Aan de hand van een databank-analyse werd de prevalentie van het aantal patiënten met voorschriften voor opioïden (= minstens 1 voorschrift in het jaar van nazicht) en bijhorende trends bepaald. Voor de databankanalyse maken we gebruik van het Intego netwerk. Intego is een registratienetwerk dat op een anonieme wijze patiëntgegevens codeert. De patiëntenpopulatie in de Intego-databank is representatief voor de Vlaamse bevolking qua leeftijd, geslacht en gemiddeld inkomen. Om de data uit de database te halen werd een lijst met zoekvragen opgesteld, dewelke gecodeerd waren volgens ICPC-2 en ATC-codes. Op basis van de selectie van zoekvragen werd een retrospectieve populatiestudie uitgevoerd. De verkregen data zijn uit de periode 2000-2015 met een jaarlijkse onderverdeling alsmede een onderverdeling volgens geslacht. Resultaten waren beschikbaar voor alle opioïden samen en specifiek voor Fentanyl en Tramadol. Daarnaast werd ook literatuur opgezocht in verband met de indicaties voor het gebruik van opioïden, wat hiervan de effectiviteit is en wat met addictie en verslaving.

Resultaten: We zien een stijging van de prevalentie van voorschrijven van opioïden in de Vlaamse huisartsenpopulatie in de onderzochte periode. Deze stijging is statistisch significant en bedraagt relatief 43%. Daarnaast zien we ook dat vrouwen meer opioïden voorgeschreven krijgen als mannen en tijdens de onderzochte periode was er een groter stijging bij de vrouwen in aantal patiënten met minstens 1 voorschrift opioïden als bij de mannen. In relatieve aantallen kregen bijna 24% meer vrouwen minstens 1 voorschrift voor opioïden in vergelijking met mannen in het jaar 2015, dit t.o.v. bijna 9% in 2000. In het jaar 2000 kregen 0.75% van de patiënten met minstens 1 voorschrift voor opioïden Fentanyl voorgeschreven, ~16% kreeg Tramadol voorgeschreven. Voor 2015 waren deze respectievelijk 2.3% en ~28%. Ook hier zien we een relatieve toename van gebruik van Fentanyl en Tramadol bij de opioïden.

Conclusie: In lijn met internationale resultaten van studies stellen we ook in de Vlaamse huisartsenpopulatie een relatieve stijging van 43% in het aantal patiënten dat een opioïde voorgeschreven kregen. Bij matige tot ernstige kanker-gerelateerde pijn zijn opioïden effectief en dient men steeds symptoomcontrole op de eerste plaats te zetten. Internationaal zien we een stijgende trend in gebruik van opioïden voor niet kanker gerelateerd pijn. Bij niet kanker-gerelateerde zijn opioïden niet superieur qua pijnstilling en geen eerste keus zijn. Daarnaast kunnen we besluiten dat in de eerstelijnszorg het belangrijk is opioïden zorgvuldig te gebruiken voor juiste indicaties met voldoende aandacht voor nevenwerkingen en het mogelijks verslavingsrisico.